

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ PİYANODA PEDAL KULLANIMINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN BELİRLENMESİ

Şafak TURGUT ¹, Esra DALKIRAN ²

ÖZ

Tarihsel süreçte piyano, sürekli değişmiş ve gelişmiştir. Piyanonun önemli bir parçası olan pedallar ve pedal teknikleri de bu değişimden etkilenmiştir. Piyano, birçok özelliği bakımından diğer çalgılardan ayrılmaktadır. Piyano, solo ve eşlik çalgısı olarak müzik eğitimi sürecinin her evresinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Anton Rubinstein, pedalı piyanonun ruhu olarak tanımlamaktadır. Pedal, yorumcuya birçok farklı yorum seçeneği sunmaktadır. Doğru pedal kullanımını, farklı pedal tekniklerini bilmeyen bir müzik öğretmenin, piyanonun olanaklarını tam anlamıyla kullanmadığı söylenebilir. Pedal eğitimi, piyano eğitiminin önemli bir parçasıdır. Doğru ve etkin bir şekilde kullanılan pedal, müzikal yorumu güçlendirmekte ve performansa olumlu şekilde katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla, piyanoda pedal kullanımı oldukça karmaşık ama bir o kadar da üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Fakat, müzik öğretmenliği lisans programı piyano dersi içeriklerinde pedal çalışmalarına oldukça az yer verildiği düşünülmektedir. Buradan yola çıkılarak araştırmamızın amacı, müzik öğretmeni adaylarının piyanoda pedal kullanımına yönelik bilgi düzeylerini ölçmek ve karşılaştıkları sorunları belirlemektir. Bu amaçla araştırmada veriler, araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan “Pedal Kullanımına Yönelik Bilgi Düzeyi Sınav Formu” kullanılarak toplanmıştır. Sınav formu, üç adet klasik, sekiz adet test ve bir adet boşluk doldurma sorusundan oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyanoda pedal kullanımına yönelik bilgi düzeyleri ve karşılaştıkları sorunlar belirlenmiş, çözüme yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Piyano Eğitimi, Piyanoda Pedal Kullanımı

¹ Arş. Gör., Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, sturgut(at)kastamonu.edu.tr

² Prof. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, edalkiran(at)mehmetakiferoy.edu.tr

DETERMINATION OF MUSIC PROSPECTIVE TEACHERS' KNOWLEDGE LEVELS AND PROBLEMS ENCOUNTERED FOR THE PEDAL USAGE IN THE PIANO

ABSTRACT

Historically, the piano has constantly changed and developed. Pedal and pedal techniques, an important part of the piano, have also been influenced by this change. The piano is separated from other instruments in terms of its many features. Piano, as a solo and accompaniment instrument, it is an indispensable part of every stage of the music education process. Anton Rubinstein says, the pedal is the spirit of the piano. Pedal offers many different interpretation options to the interpreter. It can be said that a music teacher who does not know how to use the proper pedaling and different pedal techniques does not fully use the possibilities of the piano. Pedal education is an important part of piano education. Using pedal accurately and effectively, strengthens musical interpretation and contributes positively to performance. Therefore, the use of pedals in the piano is a very complex issue, but one that needs to be emphasized. However, pedal work in the contents of piano lessons in the music teacher education program is scarce. Therefore, the purpose of the study is to measure the level of knowledge about the use of pedals in the piano by music teacher candidates and to identify the problems they encounter. For this purpose, the data were collected by using the "Knowledge Level Examination Form for Using Pedal" which was prepared by researcher with expert opinion. The examination form consists of three open-ended, eight multiple choice and one cloze test. As a result of the research, knowledge level of music prospective teachers about pedal usage in the piano and the problems they encountered were determined and suggestions for solution were developed.

Keywords: Music Education, Piano Education, Pedal Usage in The Piano

Turgut, Şafak., Dalkıran, Esra. "Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyanoda Pedal Kullanımına Yönelik Bilgi Düzeylerinin ve Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesi". *idil* 6.38 (2017): 2835-2852.

Turgut, Ş., Dalkıran, E. (2017). Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyanoda Pedal Kullanımına Yönelik Bilgi Düzeylerinin ve Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesi. *idil*, 6 (38), s.2835-2852.

1. Giriş

Piyano; ses sınırının genişliği, sabit perdeli, entonasyon sorunu olmaması, armonik ve polifonik karaktere sahip olması, her çeşit çoksesli, koral ve orkestral eserin analizine olanak tanınması bakımından diğer çalgılardan ayrılmaktadır (Yönetken, 2001: 69). Çoksesli özelliğinden dolayı, orkestra partiyonlarının piyano düzenlemeleri ile tek başına bir orkestra olabilen piyano hem solo hem de diğer çalgılara eşlik edebilen bir eşlik çalgısıdır. Müzik eğitiminde piyanonun alana ilişkin kullanım özellikleri ve amaca uygun eğitimi planlanıp programlandığında, genel müzik eğitimine katkıları da oldukça büyük olmaktadır. Piyano, kulaktan ya da nota ile şarkı öğretiminde oldukça faydalı bir yardımcıdır. Şarkı öğretilirken yapılacak piyano eşliği hem temiz bir ünisonu hem tempoyu hem nüansı hem de şarkıda verilmek istenen duyguyu, düşünceyi ve işlenen temayı pekiştireceği düşünülmektedir. (Kıvrak, 2003, akt. Dağdeviren, 2006). Oldukça geniş ses alanına sahip olan bu çalgı, koro eğitimi ve şarkı öğretimini; ses, işitme ve kulak eğitimi; armoni, kontrpuan ve form bilgisi eğitimi destekleyen bir araçtır. Tüm bu özelliklerinden dolayı piyano, müzik eğitimi sürecinin her evresinin vazgeçilmez bir parçasıdır.

Piyano müzik bilimsine; müziksel araştırma ve incelemelerdeki işitsel kanıtları seslendirmede ve müzik teknolojisinde öngörülen klavyeli çalgıları kullanabilmek için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmada yardımcı olmaktadır. Ayrıca müziksel bellek, doğaçlama ve yaratıcılığın geliştirilmesinde, müzik dinleme alışkanlığı ile müziksel beğeni kazandırma ve geliştirmede, çeşitli müzik türlerinin uygun örneklerini seslendirme gibi pek çok konu ve alanda etkin olarak kullanılmaktadır. (Güdek, 2004: 12-13). Bu nedenle piyanonun müzik eğitimine olduğu gibi müzik bilimine de oldukça fazla katkıları bulunmaktadır.

Piyano eserlerini müzikal olarak algılayabilme, kavrayabilme, analiz edebilme, seslendirebilme, müzikal bütünlüğe ulaşabilme, kısaca, etkin bir müzikal ifade sergileyebilme gibi yüksek düzeyde kaygı ve beklentilerin olması bakımından piyano bir eğitim alanı olarak kabul edilmektedir. Kapsamlı ve nitelikli olan bu eğitim alanında, öğrencilerin müziği algılayabilmeleri, ifade edebilmeleri ve yaşantılarına katabilmeleri için etkili bir piyano eğitimi sürecine ihtiyaç duyulmaktadır (Bağçeci, 2005: 161). Ülkemizde piyano eğitimi, örgün eğitim kapsamında konservatuarlarda, eğitim fakültelerin müzik eğitimi anabilim dallarında, güzel sanatlar fakültelerinde, güzel sanatlar liselerinde verilmektedir. Ayrıca özel kurs ve müzik dershanelerinde de piyano eğitimi verilmektedir.

Türkiye’de müzik öğretmenleri öncelikli olarak, üniversitelerin eğitim fakültelerine bağlı olarak müzik eğitimi ana bilim dallarında yetiştirilmekte olup, donanımlı müzik öğretmeni yetiştirmek bu programın genel amacıdır. Etkin piyano becerisi kazandırılmış müzik öğretmeni yetiştirmek, bu kurumlarca kabul edilmiş bir ölçüttür. Müzik eğitimi sürecinin hemen her aşamasında piyanodan olabildiğince yararlanmak ve etkili bir şekilde kullanabilmek müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda esas alınmaktadır. Dolayısıyla, müzik öğretmenliği lisans programında piyano dersine kapsamlı olarak yer verilmektedir.

Müzik öğretmenliği lisans programında piyano dersi zorunlu olarak 7 eğitim dönemi, 8. dönemde ise piyano ve öğretimi dersi verilmektedir. Piyano, nitelikli müzik öğretmenin yetiştirilmesinde %80,7’lik bir oranla alan derslerinde kullanılan en etkili çalgıdır. Bu çalgının yerinde, yararlı, etkin kullanılabilirliğini sağlamak, piyano eğitiminin öncelikli amacını oluşturmaktadır. Çünkü müzik öğretmeni adayı, bu eğitim sürecinde geliştirdiği/geliştireceği bilgi ve beceriyle etkili biçimde piyanoyu kullanarak meslek yaşamında da yararlanacağı birikimi kazanacaktır. Böylece piyano, bireyin müzik öğretmeni olarak yetişmesinde alan çalgısı, müzik öğretmenliği sürecinde ise meslek çalgısı olarak her iki boyutta da yerini almaktadır (Kıvrak, 2003: 209-211). Müzik öğretmenleri okul öncesi eğitim kurumlarından, lise düzeyindeki müzik öğretimine kadar gerekli olan piyano çalma becerilerini, meslek yaşamlarında etkin bir şekilde kullanmaktadırlar.

Piyano performansının başarılı bir biçimde sergilenebilmesi, belirlenen hedef davranışların ne düzeyde gerçekleştirildiği ile bağlantılıdır. Genel olarak, müzik öğretmenliği lisans programından mezun olan bir kişinin; piyano çalma temel teknik becerileri kazanmış, çeşitli müzik dönemlerine ait geniş bir repertuara sahip, ulusal eserleri ve okul şarkısı eşliklemelerini yapabilecek düzeyde olması beklenmektedir. Müzik öğretmenliği lisans programında piyano ders içeriklerinde temel piyano tekniklerinden legato, staccato, portato gibi tekniklerin uygulanması ve dizi, kadans, arpej çalışmalarına sıklıkla yer verilmiştir. Pedal çalışmalarına ise yalnızca iki dönem (üçüncü ve beşinci dönem) yer verilmiştir.

Günümüz piyanolarında sağ pedala basıldığında tellerin üzerindeki susturucular kalkar ancak ilk piyanolarda bu etkiyi elde etmek için elle kontrol edilen bir mekanizma bulunmaktaydı. Piyanistin bu mekanizmayı kullanması için ellerini kaldırması gerekmesi beraberinde bazı zorluklar getirmekteydi.

Elle kontrol edilen mekanizmaların yarattığı zorluk, 1765’te Almanya’da ilk defa yapılan diz manivelası ile kısmen ortadan kaldırıldı. 1777’lerde Londra’da Adam Beyer tarafından daha geliştirilmiş bir mekanizma yapıldı. Onun piyanoları “clef

foot” (tırnağı yarıklı)’lu bir pedala sahipti. Bu pedal hem bas hem de tiz gruplarda tek başına kontrol edilebiliyordu. İlk ayak kontrollü pedal mekanizmasının daha geliştirilmiş hali, 1783’te Londra’da John Broadwood tarafından icat edildi. Bu mekanizma, Paris’te Erard Kardeşler ve daha sonra 1789’da Augsburg’ta Johann Stein tarafından uygulandı (Şen, 1990, akt. Göher, 2010). Broadwood’un icat ettiği pedal mekanizmasında, pedalların birine basıldığı zaman, teller üzerindeki ses söndürücü çuhalar kalkıp, tellerin serbest bir şekilde titreşimi sağlanıyor; diğer pedala basılınca, tellerin üzerine kumaş parçası inerek titreşim azaltılıyordu (Rowland, 1993, akt. Göher, 2010). Erard’ın enstrümanlarında pedala basıldığı anda surdinler ya tüm tellerin üzerinden ya da sadece tiz bölümden kalkabiliyorlardı. Bas ise tek başına kalkamıyordu. Beyer, kendi sisteminde bu sorunu çözdü. Broadwood’un enstrümanlarında, Beyer’e özgü olan bölümlü pedal kontrolü korundu (Şen, 1990, akt. Göher, 2010). 1800’lü yıllarda günümüz pedallarına oldukça benzeyen pedallar yapılmaya başlanmıştır. Kimi zaman bir alette sekiz pedal bulunsun da bu pedalların ancak dört ya da beşi kullanılmıştır (Rowland, 1993, akt. Göher, 2010).

Bazı konser piyanolarında mevcut olan ve nadiren kullanılan orta pedal (sostenuto pedal) ise 1862’de Claude Montal tarafından bulunmuş ve Steinway tarafından geliştirilmiştir (Ercan, 1992, akt. Çimen, 2001). Orta pedal, ilk kez 1844’te Paris Fuarı’nda Fransız Boisselot and Sons of Marseilles firması tarafından tanıtıldı. 1874’te hem Fransız hem de Amerika Birleşik Devletleri patentini aldı. Ama Avrupalı üreticiler arasında geniş bir birlik sağlanamadı. Bununla beraber, Amerika’da Steinway bu pedalı uyarladı ve diğer şirketler onun örneğini aldılar (Rowland, 1993, akt. Göher, 2010).

Sağ pedal üç farklı şekilde basılarak kullanılabilir: Sesten önce (tuşa basmadan önce), sesle birlikte (tuşla birlikte basarak) ve sestem sonra (tuşa bastıktan sonra) (Çimen, 2001: 162). Sağ pedalin görevleri:

1. Sesleri dolgunlaştırır ve uzatır.
2. Tınlamaya devam etmesi istenilen notaların sayısını artırır.
3. El ile bağlanması olanaksız olan sesleri birbirine bağlar.
4. Armonik seslerin de esas sesle birlikte titreşmesini sağladığından, o sesin rengini parlaklaştırır.
5. Arpejlerdeki boşlukları doldurur.
6. Bas seslerini uzatarak armoniyi tamamlar.
7. Aksanlı seslerin kuvvetini artırır.
8. Ritim duygusunu canlandırır.
9. Çalınan cümledeki sesleri tatlılaştırma, yuvarlaklaştırma, renk zenginliği, ışık gölge oyunları verebilme gibi olanaklar sağlar (Çimen, 2001: 160).

Sağ pedal, esere ve yerine göre çeyrek, yarım ve üç çeyrek olarak kullanılabilir. Pek çok kaynakta dörtte bir pedal, “1/4”, yarım pedal, “1/2”, dörtte üç pedal ise “3/4” olarak gösterilir (Göher, 2010: 250). Bu sağ pedal kullanım çeşitlerine kısmi pedal denilmektedir.

Bir başka sağ pedal kullanım tekniği ise trill pedaldır. Bu pedal tekniği, topuk yerden kesilerek bütün bacak aşağı yukarı oynatmak suretiyle yapılır. Yüksek hızdaki kuvvetli pasajlarda pedalı her seste değiştirmek imkânsız olabilir ama arzulanan renk ve yavanlığı önlemek için pedal kullanılabilir. Böyle durumlarda yastıkların tellere dokunmasıyla sürekli bir pedal titreşimi kullanılabilir. Pedala ne tam olarak basmalı ne de tamamen kaldırmalıdır (Banowetz, 1985, akt. Göher, 2010).

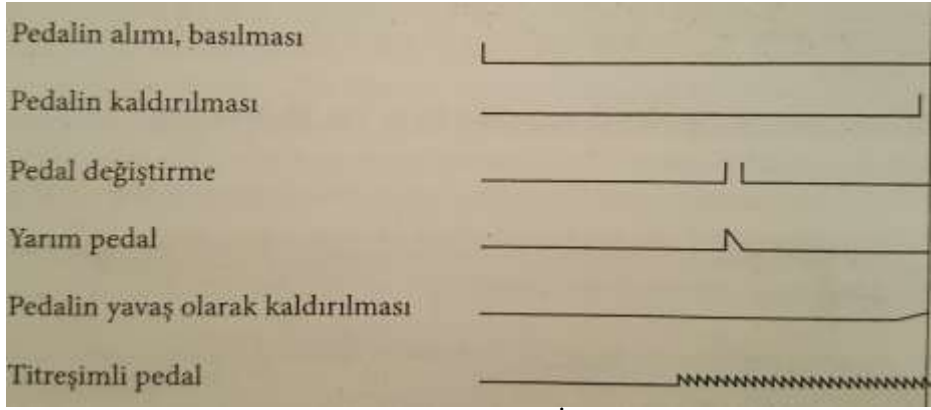
Bu pedal şekli, hızlı pasajların dolgun çıkması için, seslerin karışmaması için, kalında tutulması gereken bir pedal sesi üzerinde değişik armoniler çalarken o sesin kaybolmaması için de kullanılabilir. Org sesinin taklit edilmesi istendiği zamanlarda da trill pedalı kullanılabilir (Prostakoff vd. 1997, akt. Göher, 2010).

Sol pedal, hafif, yumuşak tınıları elde edebilmek için kullanılır. Piyano parçalarında sol pedal kullanılacak yerler una corda veya kısaca u.c. yazılarak belirtilir. Tre corde terimi sol pedalın kaldırılması gerektiğini gösterir. Sol pedal, forte ve piyano tezatlarını ortaya koyma olanağı sağlar (Çimen, 2001: 168).

Orta pedal, kuyruklu piyanolarda bütün seslerin değil, istenilen tek bir sesin uzatılmasına yaramaktadır konsol piyanolarda ise bu pedalın yerine susturucu görevi yapan gece pedalı (surdin) bulunmaktadır.

Pedal kullanırken, ayakların topuk kısmı daima yere sağlam bir şekilde basmalı ve ayağın uç kısmı pedalın üzerinde olmalıdır (Çimen, 2001: 161). Topuğu döşemeye sabitleştirme, pedalı basıp kaldırma hareketlerinin daha kontrollü yapılmasını sağlar ve vücudu yere bağlayan bir dayanak noktası görevi yapar (Bernstein, 1981, akt. Göher, 2010). Pedal ayak bileğiyle hareket ettirilmeli, diz ve bacak harekete katılmamalıdır. Pedala basıp kaldırma hareketleri sessizce yapılmalıdır. Sol ayak ise dengeyi sağlamak için taburenin altında sol pedalın önünde rahat bir şekilde durmalıdır (Agay, 1981, akt. Göher, 2010)

Piyano parçalarında pedal kullanılacak yerler on dokuzuncu yüzyıl boyunca Ped. (pedalın basılması) ve * (pedalın kaldırılması) işaretleriyle gösterilmiştir. Günümüzde ise, bu işaretlerin yanı sıra çağdaş notasyonda aşağıdaki işaretler de kullanılmaktadır:

Resim 1. Çağdaş Notasyonda Kullanılan Pedal İşaretleri (Aziz, 2013: 157).

Piyanoda çalınan bir eser pedal yardımıyla, olduğundan daha farklı renk ve tınırlarla zenginleştirilebilmekte ve etkili bir biçimde yorumlanabilmektedir. Anton Rubinstein, pedalı piyanonun ruhu olarak tanımlamaktadır. Pedal kullanmadan bir esere bestecinin yansıtmak istediği ruh ve karakteri vermek veya piyanoda şarkı söyler gibi bir çalış biçimi elde etmek neredeyse olanaksız gibidir. Ayrıca sağlam bir tuşe geliştirilmesinde de pedalın çok büyük katkısı vardır. Burada kısaca değinilen özellikleri bakımından pedal, piyano eğitiminde ayrıcalıklı bir yere ve öneme sahiptir (Çimen, 2001: 158). Pedal kullanımı, teknik bir beceri olmasının yanı sıra piyanistin kulağına da bağlıdır. Pedalı yetkin bir biçimde kullanmak, üst düzey müzikal algılama ve hassas işitme becerisine sahip olmayı gerektirmektedir. M. Jeal'e göre, pedal sanatı: "Pedalı kaldırabilme sanatıdır. Pedalın fazla kullanılması, genellikle teknik yetersizlikleri örtbas etmekten ileri gelmektedir". Doğru ve etkin bir şekilde kullanılan pedal, müzikal yorumu güçlendirmekte ve performansa olumlu şekilde katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla, piyanoda pedal kullanımı oldukça karmaşık ama bir o kadar da üzerinde durulması gereken önemli bir konudur.

1.1. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi "Müzik öğretmeni adaylarının piyanoda pedal kullanımına yönelik bilgi düzeyleri ve karşılaştıkları sorunlar nelerdir?" olarak belirlenmiştir.

1.1.1. Alt Problemler

Bu çalışmada aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Müzik öğretmeni adaylarının, pedal mekanizmasına ilişkin bilgileri ne düzeydedir?
2. Müzik öğretmeni adaylarının, sağ pedal çeşitlerine ve görevlerine ilişkin bilgileri ne düzeydedir?
3. Müzik öğretmeni adaylarının, sol pedalın ve orta pedalın işlevine ilişkin bilgileri ne düzeydedir?
4. Müzik öğretmeni adaylarının, nota yazımında kullanılan pedal işaretlerine ilişkin bilgileri ne düzeydedir?
5. Müzik öğretmeni adaylarının, pedal kullanımında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, müzik öğretmeni adaylarının piyanoda pedal kullanımına yönelik bilgi düzeylerini ölçmek ve karşılaştıkları sorunları belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, müzik öğretmeni adaylarının pedal mekanizmasına, sağ pedal çeşitlerine, görevlerine, tekniklerine, pedalların işlevlerine ve nota yazımında kullanılan pedal işaretlerine yönelik bilgi düzeylerini ortaya çıkarmak ve müzik öğretmeni adaylarının pedal kullanımında karşılaştıkları sorunların ortaya konması bakımından önemli görülmektedir. Ayrıca araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak oluşturulan pedal kullanımına yönelik bilgi düzeyi sınav formunun alana faydalı olacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Lisans III ve Lisans IV sınıf düzeyleri ve,
2. Uygulanan sınav formundaki sorular ile sınırlandırılmıştır.

2. Yöntem

Bu araştırma, betimsel bir tarama modeliyle desenlenmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlamaktadır. Birey ya da kurumlar kendi koşulları içerisinde ve var olduğu gibi

tanımlanmaya çalışılır, herhangi bir şekilde değiştirme ve etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2002: 77).

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu belirlenirken müzik öğretmenliği lisans programındaki, piyano dersi, üçüncü ve beşinci dönem ders içeriklerinde söz edilen pedal çalışmalarını tamamlamış olan müzik öğretmeni adaylarının seçilmiştir. Dolayısıyla araştırmanın çalışma grubu için, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Lisans III ve IV düzeyinde eğitim gören öğrenciler seçilmiştir. Lisan III düzeyinde aktif olarak eğitim gören 24 öğrenciye, Lisans IV düzeyinde eğitim gören 26 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Lisans III ve Lisans IV düzeyinde eğitim gören 50 öğrenci oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan “Pedal Kullanımına Yönelik Bilgi Düzeyi Sınav Formu” kullanılarak toplanmıştır. Sınav formunun geliştirilmesinde, literatür taraması sonucunda elde edilen verilerden yararlanılarak taslak sınav formu hazırlanmıştır. Sınav formunun kapsam geçerliliğinde alan içi üç uzman görüşünden yararlanılmıştır. Sınav formu uzman görüşlerine sunularak alınan öneriler doğrultusunda düzeltilmeler yapılmış ve sınav formu uygulama için hazır duruma getirilmiştir. Sınav formu, üç adet klasik, sekiz adet test ve bir adet boşluk doldurma sorusundan oluşmaktadır. Klasik sorulara 12 puan, test sorularına 6 puan, boşluk doldurma sorusuna 16 puan verilmiştir ayrıca adaylara pedal kullanımına yönelik karşılaştıkları sorunlar, açık uçlu bir soruyla sorulmuştur. Sınav formundan alınabilecek en düşük not sıfır, en yüksek not ise yüzdür. 0-33 not aralığı düşük düzey not, 34-66 not aralığı orta düzey not ve 67-100 not aralığı yüksek düzey not olarak belirlenmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Sınav formları literatüre bağlı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan cevap anahtarına göre okunmuştur ve her öğrencinin başarı puanları hesaplanmıştır. Adayların karşılaştıkları sorunlar ise içerik analizi yapılarak, tablo şeklinde sunulmuştur.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda sunulmuştur.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Müzik öğretmeni adaylarının, pedal mekanizmasına ilişkin bilgileri ne düzeydedir?” alt problemine ilişkin bulgular için yüzde, frekans kullanılmış ve sonuçları Tablo 1 ve 2’de sunulmuştur.

Tablo 1.

“Sol Pedala Basıldığında Aşağıdaki Piyano Mekanîği Elemanlarından Hangisi Hareket Eder?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	f	%
Doğru Cevap Verenler	8	16
Yanlış Cevap Verenler	40	80
Boş Bırakanlar	2	4
Toplam	50	100

“Sol pedala basıldığında aşağıdaki piyano mekanîği elemanlarından hangisi hareket eder?” sorusuna, öğrencilerin %16’sı doğru cevabı, %80’i yanlış cevabı vermiş ve %4’ü soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun bu sorunun doğru cevabını bilmediği söylenebilir.

Tablo 2.

“Sağ Pedala Basıldığında Aşağıdaki Piyano Mekanîği Elemanlarından Hangisi Hareket Eder?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	f	%
Doğru Cevap Verenler	6	12
Yanlış Cevap Verenler	43	86
Boş Bırakanlar	1	2
Toplam	50	100

“Sağ pedala basıldığında aşağıdaki piyano mekanîği elemanlarından hangisi hareket eder?” sorusuna, öğrencilerin %12’si doğru cevabı, %86’sı yanlış cevabı

vermiş ve %2'si soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun bu sorunun doğru cevabını bilmediği söylenebilir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Müzik öğretmeni adaylarının, sağ pedal çeşitlerine ve görevlerine ilişkin bilgileri ne düzeydedir?” alt problemine ilişkin bulgular için yüzde, frekans kullanılmış ve sonuçları Tablo 3, 4, 5 ve 6’da sunulmuştur.

Tablo 3.

“Sağ Pedal Kullanım Çeşitlerini (Tuşa Basım Zamanlamasına Göre) Yazınız.” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	f	%
Doğru Cevapların Bir Tanesini Yazanlar	2	4
Doğru Cevapların İki Tanesini Yazanlar	2	4
Doğru Cevapların Üç Tanesini Yazanlar	0	0
Yanlış Cevap Verenler	13	26
Boş Bırakanlar	33	66
Toplam	50	100

“Sağ pedal kullanım çeşitlerini (tuşa basım zamanlamasına göre) yazınız.” sorusuna, öğrencilerin %4’ü doğru cevapların bir tanesini yazmış, %4’ü doğru cevapların iki tanesini yazmış, doğru cevapların tümünü yazan olmamıştır. Ayrıca, öğrencilerin %26’sı yanlış cevap vermiş ve %66’sı soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun bu sorunun doğru cevabını bilmediği söylenebilir. Bu bulguların, öğrencilerin çoğunlukla ilk öğretilen pedal çeşitlerinden olan tuşla beraber basılan pedalı (ritmik pedalı) bildikleri ve uyguladıkları dolayısıyla diğer pedal türlerini bilmedikleri düşünülmektedir.

Tablo 4.

“Sağ Pedalda Kullanılan Kısmi Pedal Çeşitlerini (Basım Miktarına Göre) Yazınız.” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	f	%
Doğru Cevapların Bir Tanesini Yazanlar	1	2
Doğru Cevapların İki Tanesini Yazanlar	1	2
Doğru Cevapların Üç Tanesini Yazanlar	0	0
Yanlış Cevap Verenler	9	18
Boş Bırakanlar	39	78
Toplam	50	100

“Sağ pedalda kullanılan kısmi pedal çeşitlerini (basım miktarına göre) yazınız.” sorusuna, öğrencilerin %2’si doğru cevapların bir tanesini yazmış, %2’si doğru cevapların iki tanesini yazmış, doğru cevapların tümünü yazan olmamıştır. Ayrıca, öğrencilerin %18’i yanlış cevap vermiş ve %78’i soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun bu sorunun doğru cevabını bilmediği söylenebilir. Bu bulguların, kısmi pedal tekniklerinin ileri seviye pedal tekniklerinden olduğundan ve genellikle öğrencilerin bu pedal tekniklerini kullanmalarının öğretmenleri tarafından beklenmediğinden dolayı ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 5.

“Topuk Yerden Kaldırılarak Uygulanan, Hızlı Pasajların Dolgun Çıkması ve Seslerin Karışmaması İçin Kullanılan Pedal Tekniği Aşağıdakilerden Hangisidir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	f	%
Doğru Cevap Verenler	1	2
Yanlış Cevap Verenler	48	96
Boş Bırakanlar	1	2
Toplam	50	100

“Topuk yerden kaldırılarak uygulanan, hızlı pasajların dolgun çıkması ve seslerin karışmaması için kullanılan pedal tekniği aşağıdakilerden hangisidir?” sorusuna, öğrencilerin %2’si doğru cevabı, %96’sı yanlış cevabı vermiş ve %2’si soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun bu sorunun doğru cevabını bilmediği söylenebilir. Bu bulguların, trill pedal tekniğinin ileri seviye pedal tekniklerinden olduğundan ve genellikle öğrencilerin, bu pedal tekniğini kullanmalarının öğretmenleri tarafından beklenmediğinden dolayı ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 6.
“Sağ Pedalın Görevlerinden Üç Tanesini Yazınız.” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	f	%
Doğru Cevapların Bir Tanesini Yazanlar	22	44
Doğru Cevapların İki Tanesini Yazanlar	3	6
Doğru Cevapların Üç Tanesini Yazanlar	0	0
Yanlış Cevap Verenler	6	12
Boş Bırakanlar	19	38
Toplam	50	100

“Sağ pedalın görevlerinden üç tanesini yazınız.” Sorusuna, öğrencilerin %44’ü doğru cevapların bir tanesini yazmış, %6’sı doğru cevapların iki tanesini yazmış, doğru cevapların tümünü yazan olmamıştır. Ayrıca, öğrencilerin %12’si yanlış cevap vermiş ve %38’i soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun bu sorunun en az bir doğru cevabını bildiği söylenebilir. Sınav formları okunurken bu soruya en sık verilen cevap “sesi uzatır” olmuştur. Öğrencilerin çoğunluğunun sağ pedalın temel görevini bildikleri fakat (Gül Çimen’e göre dokuz görevi vardır) diğer sekiz cevabı bilmedikleri düşünülmektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Müzik öğretmeni adaylarının, sol pedalın ve orta pedalın işlevine ilişkin bilgileri ne düzeydedir?” alt problemine ilişkin bulgular için yüzde, frekans kullanılmış ve sonuçları Tablo 7, 8 ve 9’da sunulmuştur.

Tablo 7.
“Çok Hafif Ve Yumuşak Sesler Elde Edilebilen, Forte Ve Piyano Tezatlarını Ortaya Koymak İçin De Kullanılan Pedal Aşağıdakilerden Hangisidir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	f	%
Doğru Cevap Verenler	16	32
Yanlış Cevap Verenler	33	66
Boş Bırakanlar	1	2
Toplam	50	100

“Çok hafif ve yumuşak sesler elde edilebilen, forte ve piyano tezatlarını ortaya koymak için de kullanılan pedal aşağıdakilerden hangisidir?” sorusuna,

öğrencilerin %32'si doğru cevabı, %66'sı yanlış cevabı vermiş ve %2'si soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun bu sorunun doğru cevabını bilmediği söylenebilir. Bu bulguların, öğrencilerin çoğunluğunun sol pedal kullanmadığı için ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 8.

“Piyanoda Bütün Seslerin Değil, İstenilen Tek Bir Sesin Uzatılmasına Yarayan Pedal Aşağıdakilerden Hangisidir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	f	%
Doğru Cevap Verenler	4	8
Yanlış Cevap Verenler	42	84
Boş Bırakanlar	4	8
Toplam	50	100

“Piyanoda bütün seslerin değil, istenilen tek bir sesin uzatılmasına yarayan pedal aşağıdakilerden hangisidir?” sorusuna, öğrencilerin %8'i doğru cevabı, %84'ü yanlış cevabı vermiş ve %8'i soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun bu sorunun doğru cevabını bilmediği söylenebilir. Bu bulguların, öğrencilerin kuyruklu piyanolarda çalışma imkanlarının pek bulunmadığından ve eserlerde bu pedalın kullanımına çok az rastlandığından ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 9.

“Surdin veya Gece Pedalı Olarak Bilinen, Sabitleştirildiğinde Susturucu Görevi Yapan Pedal Aşağıdakilerden Hangisidir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	f	%
Doğru Cevap Verenler	33	66
Yanlış Cevap Verenler	15	30
Boş Bırakanlar	2	4
Toplam	50	100

“Surdin veya gece pedalı olarak da bilinen, sabitleştirildiğinde susturucu görevi yapan pedal aşağıdakilerden hangisidir?” sorusuna, öğrencilerin %66'sı doğru cevabı, %30'u yanlış cevabı vermiş ve %4'ü soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun bu sorunun doğru cevabını bildiği söylenebilir. Bu bulguların, üniversitelerin piyano çalışma odalarında çoğunlukla konsol piyano bulunmasından dolayı, öğrencilerin bu piyanoyu daha iyi tanıdığından ortaya çıktığı düşünülmektedir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Müzik öğretmeni adaylarının, nota yazımında kullanılan pedal işaretlerine ilişkin bilgileri ne düzeydedir?” alt problemine ilişkin bulgular için yüzde, frekans kullanılmış ve sonuçları Tablo 10 ve 11’de sunulmuştur.

Tablo 10.

“Nota Yazımında Una Corda (Tek Tel) Terimi Görüldüğünde Aşağıdaki Pedallardan Hangisi Uygulanır?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	f	%
Doğru Cevap Verenler	14	28
Yanlış Cevap Verenler	31	62
Boş Bırakanlar	5	10
Toplam	50	100

“Nota yazımında una corda (tek tel) terimi görüldüğünde aşağıdaki pedallardan hangisi uygulanır?” sorusuna, öğrencilerin %28’i doğru cevabı, %62’si yanlış cevabı vermiş ve %5’i soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun bu sorunun doğru cevabını bilmediği söylenebilir. Bu bulguların, sol pedal basma ve kaldırma işaretlerinin çoğunlukla notaya yazılmadığı ve piyanistin kendi iradesine bırakıldığından dolayı ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 11.

“Aşağıda Verilen ve Nota Yazımında Kullanılan Pedal İşaretlerinin Ne Anlama Geldiklerini Yazınız.” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	f	%
Doğru Cevapların Bir Tanesini Yazanlar	13	26
Doğru Cevapların İki Tanesini Yazanlar	10	20
Doğru Cevapların Üç Tanesini Yazanlar	4	8
Doğru Cevapların Dört Tanesini Yazanlar	1	2
Doğru Cevapların Beş Tanesini Yazanlar	0	0
Doğru Cevapların Altı Tanesini Yazanlar	0	0
Doğru Cevapların Yedi Tanesini Yazanlar	1	2
Doğru Cevapların Sekiz Tanesini Yazanlar	0	0
Yanlış Cevap Verenler	4	8
Boş Bırakanlar	17	34
Toplam	50	100

“Aşağıda verilen ve nota yazımında kullanılan pedal işaretlerinin ne anlama geldiklerini yazınız.” sorusuna, öğrencilerin %26’sı doğru cevapların bir tanesini, %20’si doğru cevapların iki tanesini, %8’i doğru cevapların üç tanesini, %2’si doğru cevapların dört tanesini, %2’si doğru cevapların yedi tanesini, doğru cevapların beş tanesini, altı tanesini ve tümünü yazan olmamıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun bu sorunun en az bir doğru cevabını bildiği söylenebilir. Bu bulguların, soruda sorulan temel pedal işaretlerinin öğrenciler tarafından çoğunlukla bilindiği fakat nadiren karşılaşılan pedal işaretlerini çoğunlukla bilmediklerinden dolayı ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 12.
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyanoda Pedal Kullanımına Yönelik Bilgi Düzeyleri

	f	%
Düşük Düzey	46	92
Orta Düzey	4	8
Yüksek Düzey	0	0
Toplam	50	100

Piyanoda pedal kullanımına yönelik, öğrencilerin %92’sinin düşük bilgi düzeyine, %8’inin orta bilgi düzeyine sahip olduğu, yüksek bilgi düzeyine sahip öğrenci bulunmamaktadır. Öğrencilerin çoğunluğunun düşük bilgi düzeyine sahip olduğu söylenebilir. Bu bulguların, öğrencilerin pedala kullanımına yönelik yeterli merakları olmadığından ve piyano öğretimi programında pedal çalışmalarına yeterince yer verilmediğinden ortaya çıktığı düşünülmektedir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Müzik öğretmeni adaylarının, pedal kullanımında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular karşılaşımla sıklığına göre sıralanmış ve Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13.

“Pedal Kullanımına İlişkin Karşılaştığınız Sorunları Yazınız.” Sorusuna İlişkin İçerik Analizi Sonuçları

Sırasıyla En Sık Karşılaşılan Sorunlar

Piyano Eğitimi Kapsamında Pedal Eğitime Yeterince Yer Verilmiyor.

Notaları Çalarken Pedal Kullanmakta Zorlanıyorum.

Pedal Kullanırken Sesler Birbirine Giriyor.

Pedal Kullanırken, Pedaldan Çok Ses Geliyor.

Pedallar Sert Geliyor.

Öğrencilerin, çoğunluğunun “Piyano Eğitimi Kapsamında Pedal Eğitime Yeterince Yer Verilmiyor.” sorunuyla, bazılarının “Notaları Çalarken Pedal Kullanmakta Zorlanıyorum.” sorunuyla, nadiren “Pedal Kullanırken Sesler Birbirine Giriyor.” sorunuyla, “Pedal Kullanırken, Pedaldan Çok Ses Geliyor.” sorunuyla, “Pedallar Sert Geliyor.” sorunuyla karşılaşmaktadırlar. Öğrencilerin çoğunluğunun yeterli pedal eğitimi almadıklarını düşündükleri söylenebilir.

4. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarına ve bu sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuç

1. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun sağ pedal çeşitlerini, kısmi pedal çeşitlerini, trill pedal tekniğini, nota yazımında kullanılan sol pedal işaretlerini, sol pedalın işlevini ve sostenuto yani kuyruklu piyanolardaki orta pedalın işlevini bilmediği,

2. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun sağ pedalın görevlerinden en az bir tanesini, surdin veya gece pedalı olarak bilinen konsol piyanolardaki orta pedalın işlevini ve nota yazımında kullanılan pedal işaretlerinin en az birini bildiği sonucuna ulaşılmıştır.

3. Ayrıca öğrencilerin, pedal kullanımına ilişkin en sık karşılaştıkları sorun “Piyano Eğitimi Kapsamında Pedal Eğitime Yeterince Yer Verilmiyor.” sorunu olmuştur.

4. Uygulanan “Pedal Kullanımına Yönelik Bilgi Düzeyi Sınav Forumu”ndan alınan toplam puanlara göre öğrencilerin, %8’inin orta, %92’sinin düşük bilgi düzeyine sahip olduğu, pedal kullanımına yönelik yüksek bilgi düzeyine sahip öğrenci bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. Öneriler

1. Piyano öğretimi programında pedal kullanımına daha geniş yer verilmesi,
2. Sol pedal ve orta pedal kullanımı içeren eserlere daha sık yer verilmesi,
3. Öğrencilere pedallar öğretilirken, piyanonun kapağı açılarak mekanizmada nasıl değişimler olduğunun gösterilmesi,
4. Kısmi pedal ve trill pedal çeşitlerinin uygulamalı olarak yaptırılmasına bile teorik bilgilerin verilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

Aziz, Gülnara. “Pedal Kullanımı.”, *Piyano Öğretiminde Pedagojik Yaklaşımlar*. Ed. Sibel Karakelle. Ankara: Pegem Akademi, 2013. 153-179.

Bağçeci, Serkan Ercan. “Piyano Eğitiminin II. Yarıyılına İlişkin Analitik Yaklaşımlar.” *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 15. 2 (2005): 147-161.

Çimen, Gül. “Piyano Eğitiminde Pedal Tekniği.” *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21. 3 (2001): 157-171.

Dağdeviren, Metin. “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Piyano Eşlik Öğretimi.” *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli (2006): 311-315.

Göher, Feyzan. “Piyano Eğitiminde Pedal Kullanımı.” *E-Journal of New World Sciences Academy* 5. 4 (2010): 245-254.

Güdek, Bahar. “T.C. Üniversiteleri Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ve Konservatuar Müzikoloji Bölümü Öğretim Elemanları ile Son Sınıf Öğrencilerinin Piyano Eğitimine İlişkin Görüşleri.” *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004.

Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik, 2002.

Kıvrak, İpek. “Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Piyano Eğitimi.” *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri*, İnönü Üniversitesi, Malatya, 2003.

Yönetken, Halil Bedii. “Okulda Çalgı Sorunu ve Çalgısal Müzik Etkinlikleri.”, *Müzik Öğretimi*. Ed. Ahmey Say. Ankara: Müzik Ansiklopedisi, 2001. 69-70